

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Евгения Николова Коцева-Владиминова,
рецензент на дисертационния труд
на Татяна Сашкова Станкова**

на тема:

**„Разследване на убийства, извършени по поръчение
или в изпълнение на решение на организирани престъпни групи“**

**за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по област на висше образование**

**3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6. Право (Криминалистика)**

Докторантът на самостоятелна подготовка Татяна Сашкова Станкова е редовен асистент по Криминалистика в катедра „Наказателноправни науки“ на факултет „Полиция“ при Академията на МВР.

В периода 2001-2005 г. завършва успешно специалността „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“, факултет „Полиция“, Академия на МВР и придобива квалификация „Бакалавър“. Същата година, 2005, постъпва на работга като разследващ полицай в Областна дирекция на МВР – Перник до 2012 г. Междувременно в този период (2005 – 2008 г.) се обучава в Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Правно-исторически факултет и придобива квалификация „Магистър по право“. През 2010-2012 г. във факултет „Полиция“ към Академията на МВР придобива и квалификацията „Магистър по публична администрация“. От 2012 г. и понастоящем работи като асистент по Криминалистика в катедра „Наказателноправни науки“, факултет „Полиция“, Академия на МВР, като провежда семинари и изнася лекции.

Представената дисертация е резултат от проведени множество теоретични и емпирични изследвания с високи научни качества. Това, както и направените научни изводи и предложения *de lege ferenda* я превръщат в научно съчинение, което съдържа научно-приложими резултати и се явява принос в правната наука и по-конкретно в криминалистиката.

Трудът е в обем 239 страници печатен текст. Състои се от въведение, четири раздела и заключение. Използвана е и значителна по обем литература – 225 заглавия на български, английски и руски език,

електронни източници, проведени са редица изследвания в Специализирания наказателен съд, Специализираната прокуратура, Софийски градски съд и Окръжен съд – Перник.

Темата за убийствата, извършени по поръчение или в изпълнение на решение на организирани престъпни групи и дейността по тяхното разследване е особено актуална, тъй като по този въпрос в българската правна литература и по-конкретно в областта на криминалистиката липсва такова цялостно изследване на проблематиката. Проблемите, които се поставят, са многобройни и значими, поради което научното изследване е ценно както за теорията, така и за практиката. Особената му полезност се изразява в обстоятелството, че отговаря на назрели необходими на практиката в приложно естество, а в същото време е ориентирано и към бъдещето, като са дадени конкретни конструктивни предложения.

Дисертационният труд следва класическата структура на криминалистичната методика за разследване на престъпления от определен тип и род. Езикът и стилът са изискани, точни, прецизни и добре разбираеми.

При оценката на рецензирания труд могат да се открият няколко направления, които са определящи за неговата теоретична и практическа значимост.

В Предговора и Въведението е обоснована актуалността на изследването, неговата значимост, очертани са целите и задачите, разгледани са теоретичните и емпиричните основи на изследването, посочват се използваните научноизследователски методи: за събиране на емпирична информация и за обработка на емпирична информация.

В Раздел Първи „Предмет на доказване при разследването на убийства, извършени при поръчение или в изпълнение на решение на организирани престъпни групи“ е разгледана същността на обстоятелствата, които трябва да бъдат установени и доказани в структурата на криминалистическата методика. Обърнато е специално внимание на субекта на престъплението предвид неговите особености във връзка с квалифицирането на този вид умишлени убийства. Изяснено е съдържанието на връзката на субекта на убийството с организирана престъпна група, изтъкнати са някои становища, въз основа на които докторантът прави редица обосновани изводи. Разгледани са и формите на съучастие, като е очертана ролята на извършителя, подбудителя и помагача, предвид чл. 20 от НК.

Относно субективната страна на престъплението – убийствата по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група, докторантът основателно обръща внимание не само на ролята на субекта, но и на съучастниците при този вид убийства, предвид наличието на конкретен „общ умисъл“ на извършителите за задружно осъществяване на конкретното убийство.

По-нататък, разглеждайки наказателноправната характеристика на тези престъпления, е очертан обектът на престъплението, като се изяснява понятието за родов и непосредствен обект, прави се обстоен анализ на обективните признаци, обърнато е подобаващо внимание на предмета на престъпленията убийства, изпълнителното деяние, време и място на извършване на престъплението, наличието на причинна връзка.

Обърнато е основателно внимание и на характера и размера на вредите в резултат на извършеното убийство, разглеждат се и някои други обстоятелства, които са от значение за отговорността на обвиняемия, подчертано е значението, което начинът на извършване и използваните средства имат при изследваните убийства. Изтъкната е ролята на смекчаващите вината обстоятелства.

Като цяло този раздел обхваща задълбочен анализ на всички елементи на наказателноправната характеристика на тези престъпления, направени са редица изводи, особено тези, които се отнасят до установяване на обстоятелствата, влизащи в предмета на доказване, тяхното изследване и доказване конкретно за всеки участник при извършеното убийство.

В Раздел Втори „Криминалистическа характеристика“ първоначално се очертава значението на криминалистическата характеристика и по-скоро нейното приложение не само при случаите с неизвестен извършител, но и при серийни убийства, извършени от една организирана престъпна група.

Докторантът в резултат на извършеното емпирично изследване анализира редица структурни елементи, които се отнасят до криминалистическата характеристика на убийствата, свързани с прояви на организираната престъпност, като извършители на убийството, мотиви за извършване на убийството, начини за подготовка на убийството, начини и средства за извършване, за прикриване на убийството, жертвата на убийството, мястото и времето на извършването.

Основателно в този раздел се обръща особено внимание най-напред на извършителя, като основен обект на криминалистическата познавателна дейност. В подкрепа на това в дисертационния труд са обобщени редица емпирични данни, въз основа на които може да се изгради един научно-информационен модел на извършителя и на най-често проявяващите се зависимости с други, подлежащи на доказване обстоятелства, свързани с извършеното убийство.

Данните от проведеното изследване позволяват на докторанта да направи изводи, които допринасят за високата значимост на представения труд.

Направена е типологизация на извършителите на изследваните убийства, разработен е криминалистическият им профил въз основа на резултатите от изследването. Всичко това рефлектира и при определяне тактиката на разследването и извършване на отделни следствени действия с участието на обвиняемите.

Разглеждането на първия тип от криминалистическия профил – непосредствения извършител на изследваните престъпления, е подкрепено също от резултатите от направените изследвания, които са доста обстойни и определено можем да ги отнесем към една задълбочено направена криминологична характеристика. Те в голяма степен позволяват дори и тя да намери самостоятелно място в изследването предвид всички проучени дела, наличните обобщени и анализирани данни. (Това се отнася и за другите изследвания в следващите раздели. Всички те е могло да се обособят в една самостоятелна криминологична характеристика).

Обобщено: в този раздел докторантката прави редица изводи в резултат на проведеното емпирично изследване, които сочат, че тези престъпления се характеризират с една добре замислена предварителна подготовка на извършване и действия по прикриване участието на неговите извършители, показват съществуването на организационни особености относно времето за тяхното осъществяване. Всичко това е позволило на авторката да разработи криминалистически препоръки, свързани с разследване и разкриване на извършваните убийства, което се явява безспорен принос на настоящия дисертационен труд.

В Раздел Трети „Образуване на досъдебното производство и провеждане на разследването“ се разглеждат въпроси, свързани с образуване на досъдебното производство и организацията на разследване при дела за убийства, свързани с организирани престъпни групи.

Отразени са законните поводи за образуване на наказателно производство. И тук данните от изследването подкрепят тезата, че при разглежданите убийства като най-често срещан законен повод се явяват съобщенията до органите на досъдебното производство за извършено убийство или опит за убийство (такива източници са най-често свидетели-очевидци на деянието, роднини, близки на жертвата, служители на медицински заведения и пр.).

По-нататък, що се отнася до типичните първоначални и последващи следствени ситуации авторът разкрива типичните следствени ситуации – фактът за извършеното убийство веднага след неговото извършване и фактът за извършеното убийство, когато не е установен веднага след неговото извършване, предвид особеностите им.

Разгледан е въпросът относно версиите при разследването. Наред с някои общи въпроси, отнасящи се до същността на версиите, са разгледани и редица особености по тези дела. Разработени са някои типични версии, основаващи се на резултатите от извършеното емпирично изследване – относно поръчителя, относно непосредствения извършител, относно мотива за извършване на убийството.

По отношение проверката на версиите (която не е засегната – следва да се вземе предвид изискването в една бъдеща преработка на дисертацията евентуално), че практическата проверка следва да се предшества и от т.нар. логическа проверка, която започва от началото на изграждането на версията и завършва с нейната проверка, при което се извеждат всички възможни следствия.

Отделно е полаганото място на планирането на разследването.

Може би в тази насока докторантът би следвало да обърне повече внимание на основните групи, явяващи се като източник на планирането – данните в материалите, които се намират в делото на извършеното престъпление, данните в оперативните материали на органите на МВР и т.н.

Раздел Четвърти „Тактика на някои типични действия по разследването“ обхваща тактическите особености на такива значими за разследването процесуално-следствени действия като оглед на местопроизшествие, оглед на труп, разпит на свидетел, разпит на обвиняем, назначаване на експертизи.

Най-напред във връзка с посочените действия следва да отбележим, че твърде подробно са разгледани характеристиките им. Задълбоченото

проучване на делата, свързани с тези престъпления и практическият опит, придобит като разследващ полицаи от докторанта са допринесли много за успешното представяне на тези толкова важни въпроси от разследването.

Конкретните данни от направените изследвания по делата за убийства, свързани с организирани престъпни групи са довели до много верни, обосновани изводи, направени от докторанта във връзка с разследване на тези престъпления, чието използване може много да допринесе да се повиши ефективността на разследването им.

Представеният от ас. Татяна Станкова дисертационен труд е посветен на една много значима тема за правната материя и по-конкретно за криминалистиката – проблемът за разследване и разкриване на убийствата, извършени по поръчение или в изпълнение на решение на организирани престъпни групи.

Докторантът е успял в голяма степен да реши основните задачи, които много успешно е представил в едно цялостно криминалистично изследване на убийствата, свързани с организирани престъпни групи. Използвани са като теоретична база много източници на наши и чуждестранни учени в областта на криминалистиката, наказателния процес, наказателното право и др.. Проведено е едно много задълбочено емпирично изследване чрез използване на формализирани анкетни карти за събиране на данни относно криминалистическо значимите страни на престъплението и тактическите особености на разследването.

Изследвани са и източници на информация чрез проучване мнението на органите на досъдебното производство и данни от полицейската и съдебната статистика.

Въпросите, които са поставени за изследване, са анализирани обективно, с високо професионално умение и вещина. Затова изследванията на докторанта са изключително полезни за теорията и практиката при разследването на тези престъпления.

Следва да изтъкнем също и научните публикации, свързани с дисертационния труд, а именно:

- 1) Особенности в предмета на доказване при разследване на убийства, извършени по поръчение в изпълнение на решение на организирани престъпни групи, С., АМВР, Бюлетин ф-т „Полиция“, бр. 35, 2016, ISBN 1312-6679.
- 2) Ефективно разследване на убийства, извършени от организирани престъпни групи – гаранция за една по-надеждна съвременна среда

за сигурност, С., УНСС. Сборник доклади от докторантска научна конференция, 2016, ISBN 978-954-644-861-3.

- 3) Разпит на свидетел с тайна самоличност – специфичен доказателствен инструмент при разследване на убийства, свързани с организирани престъпни групи, С., АМВР, Сборник доклади от Международна научно-приложна конференция „Прилогни аспекти в превенцията, разкриването и разследването на престъпления“ – Пловдив (15.03.-17.03.2016 г.) 2016 г., ISBN 978-954-348-137-8.
- 4) Специфики в огледа на местопроизшествие при разследването на убийства, свързани с организирани престъпни групи – доклад, изнесен на международно специализирано изложение Секюрити Експо 2016, Интер Експо център, София (16.03.-19.03.2016 г.).

Други публикации

- 1) Индивидуални и екипни действия на полицеските служители при спазване на човешките права. Казуси, С., АМВР (в съавторство), с. 9-11 (Българо-швейцарска програма за сътрудничество).

В заключение и въз основа на изложеното считам, че настоящото изследване представлява новост и има свой самостоятелен принос за развитието на съвременната криминалистична наука. Ето защо изразявам своето положително становище за дисертационния труд на Татяна Сашкова Станкова на тема „Разследване на убийства, извършени по поръчение или в изпълнение на решение на организирани престъпни групи“.

Трудът има всички необходими качества за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Криминалистика) към катедра „Наказателноправни науки“, факултет „Полиция“ на Академията на МВР – град София.

София, 01.06.2018 г.

Рецензент:

(проф. д-р Евгения Коцева-Владиминова)